

ÅRSREDOVISNING 2019

Länsmuseet Gävleborg

885000-7413

Innehåll

Ett museum för länet	3
LÄNSMUSEETS STYRELSE 2019	5
UTVECKLINGSOMRÅDEN 2019	6
1. Kreativitet genom stöd till det professionella konst- och kulturlivet ..	6
2. Tillgång till konst och kultur	7
3. Öppenhet och demokrati	9
4. Hållbar attraktivitet	12
Särskilda insatser inom kulturarv- och kulturmiljö	13
Särskilda insatser inom bild- och formkonst och slöjd	15
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	17
NOT 1 REDOVISNINGSPRINCIPER OCH NOTER	22
BILAGA 1 Statistik	32
BILAGA 2 Personal	33
BILAGA 3 Tillfälliga utställningar	35
BILAGA 4 Förvärv till samlingarna	37
BILAGA 5 Styrelseuppdrag och samrådsgrupper	38
BILAGA 6 Kulturmiljö	39

Ett museum för länet

December är den månad då Länsmuseum har flest besökare. Det beror både på Margareta Perssons fantastiska pepparkakshus och julmarknaden. Sammantaget har antalet besökare i museet ökat till 64 989, vilket är 10% mer än året innan. Även i sociala medier märks en uppgång i antalet följare och gillare. Därtill kommer alla besökare, inte minst barn, som har deltagit i programaktiviteter runtom i länet.

Sociala medier är en av Länsmuseets viktigaste kommunikationskanaler. Under 2019 gjordes en tydlig förstärkning av mediaproduktionen och flera filmer om museet, dess samlingar och verksamhet publicerades. Kulturmiljövården har också sina egna kanaler i byggnadsvårdsbloggen och arkeologibloggen, den förra med 8 980 besökare och den senare med 3 151.

Basutställningen *Historien händer här* öppnade del 2 i juni och berättelsen om Gävleborg utökades med handel och sjöfart, industri och näringar. En mindre, men publikmässigt mycket framgångsrik utställning, var *Gefle brinner*.

Samlingarna digitaliseras kontinuerligt och vid årets utgång fanns omkring 122 500 fotografier, 11 400 föremål och 1 150 bildkonstverk tillgängliga via DigitaltMuseum. Länsmuseum använder sig också av verktyget för digitala utställningar. För närvarande finns tolv sådana utställningar i Digitalt Museum.

Under 2019 har det bedrivits omfattande arkeologiska undersökningar i länet. Det största uppdraget var utredningsgrävningar inför ny dragning av E4:an genom Nordanstigs kommun. Resultatet visade att det finns ett antal fornlämningar från stenåldern och järnåldern längs med sträckan. Inom byggnadsvården var ett stort uppdrag att göra en kulturhistorisk inventering av gravvårdar på Gamla kyrkogården i Gävle.

Barn och ungdomar är som alltid en prioriterad målgrupp. Utöver arbetet med skolan prioriterar museet barn- och familjeaktiviteter med inriktning på kreativt skapande och kulturhistoria. Varje månad anordnas skaparverkstäder i museet, därtill erbjuds skollovsaktiviteter och familjedagar på flera platser i länet. Enbart under sportlovet kom över 500 besökare till verkstäderna i museet, Bollnäs, Hudiksvall och Söderhamn. Under höstlovet verkstad i Söderhamn kom 550 deltagare och i Ockelbo kom 260 personer i alla åldrar för att tillsammans med en kulturmiljöpedagog titta på skinn, ben, horn och eldslagning.

I Länsmuseets arbete med kultur och hälsa är ungdomar och unga vuxna med önskan om bättre psykisk hälsa en prioriterad grupp. Flera samarbeten har pågått under året, bland annat med föreningen Hjärnkoll Gävleborg och Grinden (Gävle kommuns enhet för barn och unga i familjer med psykisk ohälsa). Barn har ställt ut bilder och texter i Studion, samtidigt som utställningen *Lär mig leva* av Fanny Erkelius visades. I den har konstnären i text och målningar tolkat sina känslor efter moderns självmord.

Stiftelsen Länsmuseum Gävleborg
885000-7413

Ett av Länsmuseumets profilområden är konst och vartannat år delar museet ut det så kallade Rättigstipendiet till en konstnär som arbetar med samtidens frågor. Under våren visade Ella Tillema sin stipendiatutställning *Du är inte ensam*.

Länsmuseumet har bidragit till att fördjupa kunskapen om den samiska och skogsfinska närvaron i länet. Länsmuseumet har under 2019 gjort ytterligare arkeologiska undersökningar av ett sockenlappboställe i Järvsö. I samband med detta gavs visningar på plats. Det har även hållits flera föredrag om samernas tidiga historia i länet, bland annat i Söderhamn i samband med samernas nationaldag den 6 februari.

I den publika verksamheten uppmärksammades de nationella minoriteterna på flera olika sätt. De minoritetsflaggor som finns har hissats och flera programpunkter har avlöst varandra. Under hösten visades vandringsutställningen *Drömmen om skolan – om romers kamp för utbildning* och under minoritetsveckan var Länsmuseumet värd för flera evenemang som visningar, föreläsningar, dansuppvisning, panelsamtal och lördagsateljé.

Gävle 25 februari 2020

Hans Öjmyr
Museichef

Mats Kolarby
Styrelsens ordförande

LÄNSMUSEETS STYRELSE 2019

Utsedda av Region Gävleborg

Mats Kolarby, ordförande (S)
Ylva Bandmann, vice ordförande (MP)
Inger Elisson-Wigö (S)
Lena Åberg (L)
Pia Jansson (M)

Utsedd av Gävle kommun

Norea Persson (MP)

Utsedd av Gästrik-Hälsinge Hembygdsförbund

Owe Norberg

LÄNSMUSEETS REVISORER 2019

Utsedd av Region Gävleborg
Ingrid Jonsson (SVG)

Aktiv Revision i Gävle AB

Linda Löfgren Andersson, auktoriserad revisor

UTVECKLINGSSOMRÅDEN 2019

1. Kreativitet genom stöd till det professionella konst- och kulturlivet

- **Mötesplatser**

Sedan 2018 har Statens konstråd i uppdrag att samordna arbetet med att främja samtidskonstens utveckling och spridning i landet. Gävleborg är ett av tre län i Sverige som valts ut av Konstrådet för en samtalsprocess där politiker, tjänstepersoner och representanter för konstorganisationer möts för att hitta sätt att stötta utvecklingen av konstfältet i regionen. Länsmuseum har aktivt deltagit i den arbetsgrupp som har genomfört en förprocess och planerat samtalsserien Samtidskonstens villkor i Gävleborg som hölls i Sandviken, Bollnäs och Hudiksvall under hösten.

Konstnärscentrum Nords Branschdagar för Konst i Norr (BRAK) är en viktig mötesplats för det professionella konstlivet i norra Sverige. Där möts yrkesverksamma konstnärer, utställare och kulturtjänstemän. 2019 års branschdagar hölls i Gävle. Länsmuseum samverkade med KC Nord i planeringen av arrangemanget, och var även värd för en av de båda dagarna.

- **Kompetenshöjande insatser och mentorskap**

Behovet av kompetenshöjande insatser för yrkesverksamma konstnärer tillhör de frågor som uppmärksammades i samtalsserien Samtidskonstens villkor i Gävleborg.

Museet har under året undervisat i konsthistoria vid Bollnäs folkhögskolas konstutbildning.

- **Kulturskapares ekonomiska villkor, ekonomiskt stöd och konstnärlig residensverksamhet**

En viktig förutsättning för att förbättra de ekonomiska villkoren för yrkesverksamma konstnärer är möjligheten att få ställa ut sina verk mot avtalsenlig ersättning. Länsmuseum anordnar regelbundet utställningar med samtida konstnärer. Dessutom delar museet vartannat år ut Rettigs konstnärstipendium till en konstnär som arbetar med samtidskonstens frågor. Utöver stipendiesumman omfattar stipendiet även ett erbjudande om en utställning på museet. 2019 års stipendium tilldelades Josefin Lindskog från Stockholm. Hennes utställning kommer att visas våren 2020.

Under våren 2019 visade Ella Tillema från Malmö sin stipendiatutställning *Du är inte ensam* i museet. Ella Tillema tilldelades stipendiet 2017. I utställningen visades måleri, musik, video och textbaserade verk.

Hösten 2019 visades Fanny Erkelius debututställning *Lär mig leva*, som i måleri och text gestaltar förlusten av en förälder genom självmord.

2. Tillgång till konst och kultur

- **Barn och unga**

Länsmuseum erbjuder pedagogisk verksamhet i museet för alla utbildningsstadier, från förskola till högskola, vuxenutbildning och SFI. Dessutom används museets utställningar flitigt som resurs av olika utbildningar, både för lärarledda lektioner och studier på egen hand. Utöver vår ordinarie verksamhet med visningar och workshops för skolor har vi under 2019 bland annat arbetat med ett Skapande Skolaprojekt för mellanstadieelever i Gävle kommun där konst och historia mött teknik och naturvetenskapliga frågeställningar. Vidare har vi haft ett projekt med en förskola, där barn i åldern 2 - 5 år regelbundet har besökt museet för workshops med museets konstpedagog. Museet har också samverkat med Gävle Kulturskola i en serie visningar och en utställning av unga i Studion. Dessutom har museet hållit en inspirationsföreläsning för 60 förskolepedagoger i Gävle kommun om kulturarvs pedagogik för de allra yngsta förskolebarnen, *Knacka på i ett kulturarv*.

Museet erbjuder också uppsökande skolpedagogik på temat kulturmiljö, där eleverna får möjlighet att besöka en kulturmiljö nära skolan. Exkursionerna kombineras med klassrumsundervisning och eget skapande. På museets hemsida finns digitalt studiematerial på olika teman.

Under 2019 har museet inlett samverkan med Region Gävleborgs konstpedagog och barnkliniken på Gävle Sjukhus kring konstpedagogiska aktiviteter.

Museet har flera vandringsutställningar för barn och unga, på teman som etnicitet, identitet och psykisk ohälsa. De bokas flitigt av skolor och folkhögskolor, men också av folkbiblioteken.

Utöver arbetet med skolan prioriterar museet barn- och familjeaktiviteter med inriktning på kreativt skapande och kulturhistoria. Varje månad anordnas skaparverkstäder för barn i museet, ledda av pedagog eller konstnär. Dessutom genomför museet skollovsaktiviteter och familjedagar på flera platser i länet. Enbart under sportlovet 2019 kom ca 500 besökare till våra skapande aktiviteter på museet, i Bollnäs, Hudiksvall och Söderhamn. Höstlovsaktiviteter i museet och i Söderhamn lockade 550 deltagare. I lovaktiviteterna finns ett tydligt kulturhistoriskt inslag där årstiden och olika högtider styr innehållet och används som ett pedagogiskt verktyg för att förmedla kunskap.

En uppskattad och välbesökt familjeaktivitet var den familjedag på temat djur, natur och jakt som Länsmuseum arrangerade i Ockelbo tillsammans med Jägareförbundet, Älgparken Ockelbo och Studieförbundet. Museets kulturmiljöpedagog visade

skinnhantverk, demonstrerade eldslagning och förevisade olika skinn, ben och horn för 260 besökare i alla åldrar.

- **Brett kulturutbud genom samverkan**

Biblioteken i länet tillhör Läns museets viktigaste samverkanspartners. Här visar vi våra vandringsutställningar, håller barn- och familjeaktiviteter och föredrag i olika kulturhistoriska ämnen.

Vi samarbetar också med andra kulturaktörer med regionalt uppdrag. Med Arkiv Gävleborg samverkar vi kring den gemensamma vandringsutställningen *Hitförda av krigets stormar*, men också i arbetet med vår nya kulturhistoriska basutställning. På Hälsinglands museum har vi hållit skollovsaktiviteter för barn, men också bidragit med kunskap om hälsingegårdar i kurser och seminarier. Det gemensamma projektet *Fiskarkapell i Medelpad och Ångermanland* är ett exempel på hur våra museer samarbetar med kunskapsuppbyggnad. Med Folkteatern har vi samverkat i publika arrangemang kring föreställningen *Rivers of Färila*. Vidare samarbetar vi med Kultur Gävleborg för att stödja och utveckla samtidskonsten i Gävleborg, men också för att vidareutveckla VR som verktyg för kulturhistoriskt berättande. Läns museet ingår också i den regionala samverkansgruppen för barnkultur.

Exempel på andra samarbetspartners under 2019 är Svenska kyrkan, Länsstyrelsen Gävleborg, länets kommuner, hembygds- och hemslöjdsrörelserna, ungdomsorganisationer, studieförbund, pensionärsföreningar, byföreningar, jaktvårdsföreningar, Slow-Foodrörelsen och många andra. Tillsammans verkar vi för ett kulturutbud med bredd och kvalitet i länet.

- **Tillgång till konst och kultur i hela länet**

Läns museets samlingar av föremål, konst och arkiv är tillgängliga för studier och forskning och är en del i inriktningen på kunskapsdriven tillväxt. Genom att tillgängliggöra samlingarna digitalt ökar vi tillgången till länets kulturarv. Genom DigitaltMuseum kan allmänheten ta del av, undersöka och använda foton och föremålsinformation ur museisamlingarna, men också bidra med sin egen kunskap. Digitaliseringen bidrar i högsta grad till spridningen av kunskapsuppbyggnad och ökad sökbarhet. Forskare både i Sverige och utomlands upptäcker och tar del av våra samlingar vilket har lett till förfrågningar om samlingarna och även till fler utlån. Här kan museet både sprida kunskap och få ta del av mer och ny kunskap genom externa forskare.

Vid årets utgång fanns omkring 122 500 fotografier, 11 400 föremål och 1150 bildkonstverk tillgängliga via DigitaltMuseum. Läns museet använder sig också av verktyget för digitala utställningar. För närvarande finns tolv sådana utställningar i Digitalt Museum. Utställningarna presenterar Läns museets utställda konstverk men även textila mönster och tekniker samt smakprov ur samlingarna.

Läns museet har löpande lagt in nya forn- och kulturlämningar i Riksantikvarieämbetets Kulturmiljöregister, ett register som är tillgängligt digitalt för alla.

Kulturmiljöavdelningen har lyft fram nya perspektiv kring kulturmiljöer i de remissyttranden avdelningen lämnat i olika typer av planärenden.

Museet erbjuder rådgivning i kulturmiljöfrågor och har under året genomfört rådgivningsbesök på olika platser i länet. Att museet har personal stationerad i Ljusdal och Hudiksvall underlättar rådgivning och uppdrag i länets norra delar och ger kortare kontaktvägar för allmänhet, kommuner och företag.

Genom Byggnadsvårdsbloggen (www.byggnadsvardgavleborg.blogspot.se) och Arkeologibloggen (www.arkeologigavleborg.blogspot.se) har museets medarbetare lyft fram det vardagliga arbetet med kulturmiljöfrågor i länet, väckt debatt, spridit kunskap och ställt frågor. Under året hade byggnadsvårdsbloggen 8 980 och arkeologibloggen 3151 besökare.

Under 2019 har alla länets kommuner fått erbjudanden om vandringsutställningar och uppsökande skolpedagogik. Arbetet med kulturmiljöpedagogik fortsätter enligt samma modell som tidigare år. Samarbetet med biblioteken fortsätter. Museet erbjuder också rådgivning i kulturmiljöfrågor och har under året genomfört ett tjugotal rådgivningsbesök på olika platser i länet.

Under gatukonstfestivalen Artscape 2019 i Ljusdal anordnade museet en graffitiworkshop och höll en föreläsning på temat *Historiskt klotter. Från grottkonst till gatukonst*.

Museet samverkar med äldreboenden och seniorföreningar, där vi bidrar med aktiviteter kring kulturhistoria och konstnärligt skapande. I utställningen *Vi kan väl inte tänka på mormor hela tiden* reflekterar äldre människor från Hamrångebygden själva över sina liv.

Vandringsutställningarna *Hitförda av krigets stormar - finska krigsbarn i Gävleborg*, *Under ytan* och *Extra allt* liksom *Idag är jag rom*, turnerar vidare på länets bibliotek, i skolor och andra utbildningsinstitutioner.

- **Regional kulturgaranti för förskoleklass och grundskola**

Länsmuseum har under året deltagit i arbetet med den regionala kulturgarantin. Information om aktuell verksamhet ska kontinuerligt läggas in på Kultimera.se

3. Öppenhet och demokrati

- **Samråd, inflytande och transparens**

Länsmuseum är aktivt på sociala medier och har skapat avdelningsövergripande rutiner för att samordna arbetet och öka antalet postade inlägg. På museets Instagram-konto @lansmuseumgavleborg har allt större fokus lagts på samlingar, utställningar och

program. Antalet följare i sociala medier ökar ständigt. Genom Byggnadsvårdsbloggen (www.byggnadsvardgavleborg.blogspot.se) och Arkeologibloggen (www.arkeologigavleborg.blogspot.se) lyfter museets medarbetare fram det vardagliga arbetet med kulturmiljöfrågor i länet, väcker debatt, sprider kunskap och ställer frågor.

- **Mångfald och likabehandling**

Museets funktion som mötesplats och pedagogisk resurs för nya svenskar blir allt viktigare. Vi samarbetar med nyanlända från olika länder och i olika åldrar. Museets pedagoger har medverkat i de resor Länsstyrelsen anordnar för SFI-elever från Sandviken och Hofors. Länsmuseum har även arbetat med och för SFI-elever från Söderhamn, tillsammans med länets världsarvspedagog. Dessutom har ett flertal visningar för SFI-grupper ägt rum i Länsmuseum Gävleborg.

I Länsmuseumets arbete med kultur och hälsa är ungdomar och unga vuxna med önskan om bättre psykisk hälsa en prioriterad grupp. Under 2019 har museet samverkat med Föreningen Hjärnkoll Gävleborg kring utställningen *Skapande som livlina*, av och med vuxna med psykisk ohälsa. Vi har under året haft föredrag av Cecilia Ingard om självskadebeteende och skapande som hjälp vid psykisk ohälsa och av Anneli Silven Hagström om ungas reaktion på en förälders självmord.

Under 2019 har vi inlett samverkan med Grinden (Gävle Kommuns enhet för barn och unga i familjer med psykisk ohälsa). Bland annat har barn från Grinden ställt ut bilder och text i Studion, parallellt med att vi visade utställningen *Lär mig Leva* av Fanny Erkelius. Museet har haft workshops med barn från Grinden och med personer inskrivna på Psykosenheten, Gävle sjukhus samt med personal inom Vårld Gävle.

Länsmuseumets vandringsutställningar *Under Ytan*, *Extra Allt* och *Idag är jag rom* har varit utlånade hela året – främst till skolor som använt utställningar och handledningsmaterial i sin undervisning om psykisk ohälsa och utanförskap.

En guide till museet för personer med neuropsykiatriska funktionsvariationer och andra har producerats och finns tillgänglig på museets hemsida.

Museet har ingått i styrgruppen för Drakprojektet som avslutades i april. Projektet ägdes av Sensus studieförbund och vände sig till unga vuxna med psykiska funktionsvariationer i Gävleborg. Projektet arbetade med digitala medier, bland annat en digital studiecirkel i livskunskap, och har producerat en bok samt en film där

Länsmuseum har en handlingsplan för tillgänglighet. Den är en viktig faktor i planeringen av utställningar och annan publik verksamhet. Utställningarna *Multiversum*, *Lär mig leva* och *Drömmen om skolan* har på olika sätt handlat om tillgänglighet, psykisk ohälsa och livskvalitet. En mängd skolvisningar har hållits i utställningarna.

- **Nationella minoriteter och minoritetsspråk**

Under 2019 har museet uppmärksammat alla nationella minoriteter i den publika verksamheten. På minoriteternas flaggdagar hissas respektive minoritetsflagga. På

samernas nationaldag berättade museets avdelningschef Ingela Broström och Ingrid Gimmon om samiska mattraditioner. Resandefolkets dag uppmärksammades med musik och en föreläsning om resandefolkets historia av Arvid Bergman. Under hösten visades vandringsutställningen *Drömmen om skolan – om romers kamp för utbildning*. Under några dagar fanns också äldre romer på plats i utställningen för att berätta om sina erfarenheter för skolelever. Organisationen Met Nuorets ordförande Hanna Aili har bjudits in för att föreläsa om unga tornedalingars attityder till revitalisering av meänkieli. Den judiska minoriteten har lyfts fram i konstvisningar med fokus på judiska konstnärers roll i svensk konsthistoria.

29 september – 5 oktober genomfördes minoritetsveckan i Gävle, samordnad av Gävle kommun. Läns museet deltog aktivt i planeringen och var värd för flera arrangemang under veckan. Hos oss genomfördes firandet av resandefolkets dag, panelsamtal om minoritetsarbetet i Gävle, en föreläsning om flerspråkighet av professor Leena Huss, konstvisningar, konstvisningar, föreläsningar om finska krigsbarn och spår av samer i Gävleborg, lördagsateljé för barn på temat Skapa i minoritetsflaggornas färger samt möjlighet att prova på finsk-karelsk folkdans.

Läns museet har bidragit till att fördjupa kunskapen om den samiska och skogsfinska närvaron i länet. Arkeologiska undersökningar har utförts i Hassela av en skogsfinsk bebyggelse lämning och ett sockenlappboställe i Järvsö. I samband med undersökningarna hölls visningar på plats. Det har även hållits flera föredrag om samernas tidiga historia i länet, bland annat i Söderhamn i samband med samernas nationaldag den 6 februari. Vid kulturtinget i Hofors medverkade museet i en panel och talade om samernas tidiga historia. Inom Othsedidh projektet påbörjades arbetet med att ta fram en vandringsutställning och ett skolmaterial riktat till mellanstadiet och högstadiet. Utställningen ska vara klar i juni 2020.

Två av läns museets vandringsutställningar uppmärksammar nationella minoriteter. I utställningen *Idag är jag rom* gestaltar unga romer själva sina erfarenheter av att tillhöra en minoritetsbefolkning i nutidens Sverige. Vandringsutställningen *Hitförda av krigets stormar. Finska krigsbarn i Gävleborg* sprider kunskap om de 70 000 finska flyktingbarn som kom till Sverige på 1940-talet och togs emot av civilsamhället. Utställningen, som är utarbetad i samverkan med Arkiv Gävleborg och Gävle kommunarkiv, har bland annat visats på kulturtinget i Hofors och på Skottes Musikteater som en fördjupning till föreställningen *Kainos sång*.

- **Bildning och yttrandefrihet**

Bildning och frihet var teman som behandlades i serien Samtal på väg, där Stina Oscarson vid två tillfällen under våren samtalade med Horace Engdahl och Kaj Linna på Läns museet. Samtalsserien arrangerades i samverkan med ABF Gävle, Hyresgästföreningen, Läns museet Gävleborg, och biblioteket Högskolan i Gävle/Dagermanseminariet.

Via DigitaltMuseum har användare/besökare lämnat kommentarer och rättelser till publicerade fotografier och på detta sätt har samlingarna berikats med ytterligare information/kunskap.

- **Interkulturell dialog**

Länsmuseum arbetar på olika sätt med nyanlända barn och vuxna. Vi har visningar för både skolor, förskolor och SFI-grupper. Många nyanlända familjer besöker regelbundet våra familjelördagar i ateljén.

Museets uppskattade pallkrageodling främjar integration genom att människor med olika bakgrund träffas på ett naturligt sätt kring ett gemensamt intresse. Odlingen har blivit en viktig mötesplats i centrala Gävle där personer i alla åldrar och med bakgrund i olika kulturer träffas. För att ytterligare stärka sammanhållningen har museet skapat en Facebookgrupp för odlarna.

4. Hållbar attraktivitet

- **Utbildning och forskning**

2019 var andra året på museets treåriga projekt *Skogsfinnar i Hassela* och det gjordes en arkeologisk delundersökning av en husgrund vid Östra Kölsjön i Nordanstigs kommun. De fynd som framkom utgjordes endast av ett tiotal spikar. Byggnadens funktion och datering är därför fortfarande oviss.

Länsmuseum har tidigare undersökt ett sockenlappboställe från slutet av 1700-talet och tidigt 1800-tal. För att förstå hur sockenlappinstitutionen förändrats över tid undersöktes år 2019 ett yngre sockenlappboställe från 1800-talets andra hälft. Undersökningen gjordes i samarbete med Jonas Nordin, forskare vid Statens historiska museer. Resultatet av undersökningen visar att den samiska identiteten inte längre är tydlig i de arkeologiska fynden.

Museet har undervisat i konsthistoria vid Bollnäs folkhögskolas konstutbildning.

- **Miljöperspektiv**

Genom museets rådgivning till allmänhet och myndigheter kan man ofta nå fram till lösningar som är både varsamma, miljövänliga och kostnadseffektiva på lång sikt. Museets uppdragsverksamhet innebär en kunskapsuppbyggnad inom kulturmiljöområdet, där kunskaperna sedan sprids vidare genom programverksamhet, bloggar etc. I alla dessa sammanhang lyfts de miljömässiga fördelarna fram med att återanvända äldre byggnadsdelar istället för att riva och köpa nytt vid renoveringar.

Museets byggnadsantikvarier anlitas återkommande av Högskolan i Gävle för att föreläsa om varsamhet och byggnadsvård för studenter vid Byggnadsingenjörsprogrammet, inom kursen *Ändring av byggnad*.

Den 30 maj var *Fönsterrenoveringens dag - hållbart på riktigt*. Bakom initiativet står föreningen BARK (Byggnadsantikvarier verksamma vid regionala museer), Svenska byggnadsvårdsföreningen och Riksantikvarieämbetet.

- **Kulturella och kreativa näringar**

Webbplatsen Järnriket, järnriket.com, berättar om hur järnet har format livet och landskapet i Gästrikland under 2000 år.

Axmar bruk är ett av järnrikets välbesökta besöksmål. Under sommaren visades i båthuset utställningen "Axmar i grund och botten". Under våren gjordes en arkeologisk undersökning av växthusträdgården tillhörande Axmar bruk. I anslutning till undersökningen hölls en visning. Det arkeologiska fältarbetet förmedlades via Instagram, Facebook och arkeologibloggen.

Museet arbetar sedan flera år med att sprida kunskap om mattraditioner i Gästrikland och Hälsingland. Under våren anordnades en välbesökt matmarknad, *Historieätande*, på museet, i samarbete med Slow Food Gästrikland och matproducenter från länet. Ett samarbete med MatVärden har etablerats inför det kommande året.

- **Interregionalt, nationellt och internationellt perspektiv**

I projektet *Ohtsedidh - Samiska kulturyttringar i Mellansverige* samarbetar Läns museet med Dalarnas museum, Västmanlands läns museum och Gaaltije – sydsamiskt kulturcentrum för att utforska och uppmärksamma den samiska kulturhistorien i de tre länen. Projektet har nu påbörjar arbetet med gestaltning av en vandringsutställning och framtagandet av pedagogiskt material för skolan.

Särskilda insatser inom kulturarv- och kulturmiljö

- **Bidra till att skapa mötesplatser mellan länets kulturarvsaktörer, arrangörsled och besöksnäring.**

ABM-gruppens gemensamma arbete har under 2019 resulterat i ett samarrangemang på Arkivens Dag den 9 november. Tre institutioner (Arkiv Gävleborg, Regionarkivet och Läns museet) genomförde sina program på Hälsinglands museum. ABM-gruppen arrangerade dessutom ett seminarium i handskriftstyddning som vände sig till de gemensamma institutionernas medarbetare.

MAX Arkivgrupp (Hälsinglands museum, Arkiv Gävleborg och Läns museet) samarbetar kring nya e-arkivlösningar.

Läns museet medverkade vid kunskapsdagen om Världsarvet Hälsingegårdar, som anordnades av Region Gävleborg. Dagen är tänkt att bli en årligen återkommande

mötesplats för olika aktörer, som här får möjlighet att mötas och utveckla sin kompetens gemensamt.

- **Undersöka och ompröva rådande kulturarvsberättelser.**

Länsmuseum har under 2019 undersökt ytterligare ett sockenlappboställe i Järvsö. De två undersökningarna gör det möjligt att jämföra hur den samiska identiteten och sockenlappsinstitutionen förändras över tid. 2019 års undersökning visar att den samiska identiteten inte längre är lika tydlig i fyndmaterialet under andra hälften av 1800-talet.

Länsmuseum har delundersökt en skogsfinnsk husgrund i Hassela. De fynd som framkom utgjordes endast av ett tiotal spikar. Byggnadens funktion och datering är därför fortfarande oviss.

Arbetet med förnyelse av Länsmuseumets basutställningar fortsätter. I juni 2019 öppnade del 2 av den kulturhistoriska basutställningen *Historien händer här*. I ett undersökande arbete kring Stenebergs sockerbruk och dess samband med 1700-talets globala ekonomi och den afrikanska slavhandeln har museet samarbetat med ekonomisk-historiska institutionen vid Göteborgs universitet. Utställningens nya del fokuserar på handel och sjöfart, skogsbruk och människors levnadsvillkor.

- **Vidareutveckla synliggörandet av de nationella minoriteternas kulturarv.**

Program- och utställningsverksamhet med inriktning på nationella minoriteter har prioriterats under hela året, med särskilt fokus under minoritetsveckan.

I projektet *Ohtsedidh - Samiska kulturyttringar i Mellansverige* har Länsmuseum samarbetat med Dalarnas museum, Västmanlands länsmuseum och Gaaltije – sydsamiskt kulturcentrum för att utforska och uppmärksamma den samiska kulturhistorien i de tre länen. Projektet har nu påbörjar arbetet med gestaltning av en vandringsutställning och framtagandet av pedagogiskt material för skolan.

- **Samverka med länets berörda aktörer kring gemensamma satsningar**

Under 2019 har museet och Kultur Gävleborg fortsatt sitt gemensamma arbete för att vidareutveckla upplevelsen av världsarvsgården Bortom Åa i VR. Projektet presenterades vid Riksantikvarieämbetets nätverksträff för immersiva medier i Gamla Uppsala i februari.

Vid Region Gävleborgs kunskapsdag om Världsarvet hälsingegårdar medverkade Länsmuseum med föreläsningen Att vårda ett arv, om vård av den byggda miljön vid hälsingegårdarna.

Länsmuseum har medverkat i Hälsinglands museums seminarium *Hälsingegårdar och måleri*. Museet har också lett ett kurstillfälle i Hälsinglands museums kurs *Bortom ytan –hälsingskt måleri och dekorationskonst i nya perspektiv*.

- **Stödja insatser som förenar bevarande och nyttjande för hållbar utveckling och kulturarv.**
- **Verka för att länets kulturmiljöer tas tillvara i samhällsutvecklingen som en källa till kunskap och upplevelse för alla.**

Museet bidrar på olika sätt med nya perspektiv på kulturmiljöer i kommunernas handläggning av planärenden. Remisshandlingen fortsätter att vara en viktig del av Kulturmiljöavdelningens arbete för att värna länets kulturmiljöer och främja en hållbar utveckling. Remissvaren uppmärksammas ofta i media och skapar debatt om kulturmiljöfrågor bland allmänheten. Antikvariska förundersökningar ger nya fakta kring byggnader och miljöer som står inför förändringar som ny användning och/eller om- och tillbyggnad. En större sådan genomfördes under året med en inventering av alla gravar på Gamla kyrkogården i Gävle.

- **Tillgängliggöra kulturarv och kulturmiljö för barn och unga.**

Länsmuseumets satsning på uppsökande kulturmiljöpedagogik för skolan hjälper elever i låg- och mellanstadiet att uppmärksamma, undersöka och uppleva kulturmiljöer i sin egen hemtrakt. Museumets familjeaktiviteter i länet har också kulturarvet och kulturmiljön som utgångspunkt. Här är länets hembygdsföreningar och andra ideella föreningar naturliga samarbetspartners.

Särskilda insatser inom bild- och formkonst och slöjd

- **Skapa mötesplatser för länets aktörer för erfarenhetsutbyte, kompetenshöjande insatser och samverkan**

Årets arbete för att skapa mötesplatser har skett genom samverkan med andra aktörer, främst med KC Nord inför BRAK 2019 och med Statens Konstråd och Region Gävleborg kring samtalsserien Samtidskonstens villkor i Gävleborg.

I museumets studierum *Textila mönster och tekniker* finns en omfattande och pedagogiskt uppbyggd textilsamling ständigt tillgänglig för slöjdare, kulturskapare och forskare att undersöka och inspireras av.

- **Stärka professionella kulturskapares villkor och skapa bättre förutsättningar för deras arbete**

Länsmuseum erbjuder yrkesverksamma konstnärer utställningsmöjligheter med avtalsenlig ersättning.

- **Utöka samverkan mellan verksamhetsutveckling inom konst och verksamhetsutveckling inom hemslöjd samt aktörer som arbetar med konst- och slöjdsamlingarna i länet.**
- **Arbeta för att utveckla och sprida konst och slöjd i nya sammanhang och miljöer.**

Under 2019 har museet gjort en stor satsning på att väcka intresse för slöjd i breda grupper. Slöjden har blivit en viktig del av museets verksamhet.

Varje månad har museet ordnat After Work med slöjdcafé, som lockat många slöjdintresserade. Förutom möjligheten att träffas och slöjda i museet har vi bland annat erbjudit textilvisningar, en ullverkstad där Louise Ström och Ingrid Blanck från Vikingaföreningen Fafner i Årsunda demonstrerade ullens möjligheter och Slöjdbio i samarbete med Region Gävleborg.

Vidare har det anordnats hel- och halvdagsworkshops i träslöjd, krokning, gaffelvirkning med mera.

Museets årliga julmarknad är en möjlighet för länets slöjdare att marknadsföra sina alster, men vi har också valt att bjuda in slöjdare att hålla hantverksdemonstrationer under marknaden.

- **Identifiera möjligheter och förutsättningar att sätta konst och slöjd i ett internationellt perspektiv genom konstnärliga utbyten och konstnärliga residens i länet**

Länsmuseum Gävleborg har under året inte haft några internationella utbyten avseende konst och slöjd.

- **Medverka i en gemensam dialogprocess för att identifiera vilka möjligheter och förutsättningar kulturaktörer med regionalt uppdrag har att driva konstnärlig residensverksamhet**

Länsmuseum Gävleborg har fört dialog med Kultur Gävleborg kring idéer om möjliga konstnärliga residens.

- **Förbättra barns och ungas möjligheter till eget skapande.**

Barns och ungas eget skapande är ett fokusområde i museets verksamhet. Vid våra regelbundet återkommande lördagsateljéer får barn inspiration och stöd i sitt skapande av pedagoger och konstnärer. I våra skollovs- och familjeaktiviteter finns alltid inslag av skapande. Särskilt viktigt för att stimulera barns och ungas skapande är de utställningsmöjligheter vi erbjuder i Studion. Under 2019 har en mängd utställningar anordnats av barn och ungdomar från förskola till gymnasium. Vår lagliga graffitivägg är en annan viktig möjlighet för unga att uttrycka sig konstnärligt. Aktiviteten har sällan varit så stor som under 2019, då graffitiverk av hög kvalitet avlöste varandra under hela sommaren.

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

Verksamhet

Information om verksamheten

Stiftelsens ändamål är att förvalta stiftelsens samlingar, arkiv, byggnader och depositioner med mera, och hålla dem tillgängliga för allmänheten. Stiftelsen skall inom Gävleborgs län bedriva och främja kulturminnesvård, såväl på det naturhistoriska området som på det kulturhistoriska området, utställnings-, konstbildnings- och pedagogisk verksamhet samt utveckla och förnya metoder härför.

Stiftelsen Länsmuseum Gävleborg tillfördes samlingar och byggnad i samband med en permutation 1978. Tillgångarna hade ursprungligen donerats genom gåva av John och Antonie Rettig till Gefle stad. Som en anpassning till stiftelselagen och för att ge en rättvisande bild bokfördes tillförd egendom till ett försiktigt beräknat marknadsvärde omvandlat till 1978 års prisnivå. Samlingarna åsattes ett värde av 10 mnkr och byggnaden ett värde av 3 mnkr. Tillgångarna utgör stiftelsens grundkapital.

Stiftelsen säte är i Gävle.

Flerårsöversikt

	2019	2018	2017	2016
(tkr)				
Soliditet	66,4	65,8	66,2	68,9
Balansomslutning	23 388	23 111	22 178	21 320
Eget kapital	15 529	15 209	14 687	14 682

Väsentliga händelser under och efter räkenskapsåret

Verksamhetsbidraget från Region Gävleborg har år 2019 räknats upp med 1,8 % jämfört med 2018 års nivå, vilket är 0,44% lägre än föregående års uppräknings. Värdepappersportföljen hanteras från och med år 2016 genom diskretionär förvaltning och hade en väldigt bra utveckling under året.

Under 2019 hade Museet flera besökare än tidigare år, Kulturmiljö fick ett antal stora uppdrag samt uthyrning av konferenslokaler har ökat jämfört med föregående år. Det ledde till ökning av de totala intäkterna vilket, tillsammans med den mycket positiva utvecklingen på börsen, ledde till ett positivt rörelseresultat för hela Länsmuseum Gävleborg.

Från och med 1 januari 2019 har Länsmuseum Gävleborg börjat tillämpa omsättningsmodellen för beräkning av momsavdrag fullt ut.

Utifrån denna momsmodell har Stiftelsen gått in med ett yrkande om omprövning av moms för år 2012 och 2013. Skatteverket har, i skrivande stund, inte fattat något beslut i frågan.

Stiftelsen Länsmuseum i Gävleborgs ekonomi är fortsatt i balans.

Förändringar i eget kapital

	Ändamåls bestämda medel	Bundet eget kapital	Fritt eget kapital	Summa eget kapital
Eget kapital 2018-01-01	2 801 975	13 000 000	-1 114 646	14 687 329
Årets resultat			482 446	482 446
Ändamålsbestämt	38 861			38 861
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel från tidigare år				
Eget kapital 2018-12-31	2 840 836	13 000 000	-632 200	15 208 636
Årets resultat			207 907	207 907
Ändamålsbestämt	112 426			112 426
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel från tidigare år				
Eget kapital 2019-12-31	2 953 262	13 000 000	-424 293	15 528 969

För Stiftelsen Länsmuseum i Gävleborg ekonomi i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning jämte noter.

Resultaträkning	Not	2019-12-31	2018-12-31
Verksamhets intäkter			
Verksamhetsbidrag Region Gävleborg		18 012 000	17 692 000
Övriga bidrag	2	6 098 607	5 082 615
Uppdragsintäkter		1 489 889	2 573 376
Övriga intäkter		<u>1 435 126</u>	<u>1 310 702</u>
Summa verksamhets intäkter		27 035 622	26 658 693
Verksamhets kostnader			
Fastighetskostnader		-4 496 814	-4 902 748
Övriga externa kostnader		-5 913 076	-5 535 253
Personalkostnader	3	-16 736 055	-15 764 981
Avskrivningar	4,5	<u>-130 989</u>	<u>-128 757</u>
Summa verksamhets kostnader		-27 276 934	-26 331 739
Verksamhetsresultat		-241 312	326 954
Resultat från finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper som är anläggningstillgångar		449 703	155 442
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		0	50
Räntekostnader och liknande resultatposter		<u>-485</u>	<u>0</u>
Summa finansiella intäkter och kostnader		449 219	155 492
Årets resultat		<u>207 907</u>	<u>482 446</u>

Balansräkning	Not	2019-12-31	2018-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
Byggnad	4	2 910 000	2 940 000
Inventarier	5	328 276	429 265
Samlingar	6	10 000 000	10 000 000
		13 238 276	13 369 265
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	7	6 491 999	6 003 818
		6 491 999	6 003 818
Summa anläggningstillgångar		19 730 275	19 373 083
Omsättningstillgångar			
<u>Varulager</u>			
Handelsvaror		167 863	215 080
<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar		1 006 897	1 039 463
Övriga fordringar		140 297	62 289
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		1 477 161	1 344 123
Upparbetad men ej fakturerad intäkt		773 700	1 045 643
		3 398 055	3 491 518
<u>Kassa och bank</u>		91 781	31 534
Summa omsättningstillgångar		3 657 698	3 738 132
Summa tillgångar		23 387 973	23 111 215

EGET KAPITAL OCH SKULDER	Not	2019-12-31	2018-12-31
Eget kapital och fonder			
Ändamålsbestämda medel		2 953 262	2 840 836
Bundet eget kapital		13 000 000	13 000 000
Balanserat resultat		-632 200	-1 114 646
Årets resultat		207 907	482 446
Summa eget kapital och fonder		15 528 969	15 208 636
Kortfristiga skulder			
Checkräkningskredit	8	913 391	1 817 094
Leverantörsskulder		981 161	1 251 815
Övriga kortfristiga skulder		328 240	402 511
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		1 361 546	1 421 681
Fakturerad men ej upparbetad intäkt		4 274 666	3 009 478
Summa kortfristiga skulder		7 859 004	7 902 579
Summa eget kapital och skulder		23 387 973	23 111 215

NOT 1 REDOVISNINGSPRINCIPER OCH NOTER

Stiftelsen Länsmuseum Gävleborg upprättar årsredovisningen med tillämpning av årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Intäkter

Bidrag

Bidrag redovisas i den period som det erhållna bidraget avser.

Uppdragsintäkter

För tjänsteuppdrag till fast pris redovisas de inkomster och utgifter som är hänförliga till ett utfört tjänsteuppdrag som intäkt respektive kostnad i förhållande till uppdragets färdigställandegrad på balansdagen (successiv vinstavräkning). Ett uppdrags färdigställandegrad bestäms genom att nedlagda utgifter på balansdagen jämförs med beräknade totala utgifter. I de fall utfallet av ett uppdrag inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt, redovisas intäkter endast i den utsträckning som motsvaras av de uppkomna uppdragsutgifter som sannolikt kommer att ersättas av beställaren. En befarad förlust på ett uppdrag redovisas omgående som kostnad.

För tjänsteuppdrag på löpande räkning redovisas inkomsten som är hänförlig till ett utfört tjänsteuppdrag som intäkt i takt med att arbete utförs och material levereras eller förbrukas.

Övriga intäkter

Avser intäkter från café- och butiksförsäljning, visningar, programintäkter, depositionsavgifter samt uthyrning av lokaler och parkeringsplatser.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

I byggnadens redovisade värde har offentliga bidrag reducerat anskaffningsvärdet avseende förvärv som är hänförliga till om-, till- och nybyggnation av byggnaden.

Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader.

Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en anläggningstillgång redovisas som Övrig rörelseintäkt respektive Övrig rörelsekostnad.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Stiftelsens mark har obegränsad

nyttjandeperiod och skrivs inte av. Linjär avskrivningsmetod används för övriga typer av materiella tillgångar.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnad	100 år
Inventarier	5-10 år

Samlingar har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, kundfordringar och övriga fordringar, leverantörsskulder, och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när Stiftelsen blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och stiftelsen har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten.

Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelseerna har reglerats eller på annat sätt upphört.

Kundfordringar och övriga fordringar

Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Andra långfristiga värdepappersinnehav

Posten består huvudsakligen av fonder i en värdepappersportfölj som hanteras genom diskretionär förvaltning. Inneheten innehas på lång sikt. Tillgångar redovisas inledningsvis anskaffningsvärde. Därefter redovisas de till anskaffningsvärde med bedömning av om nedskrivningsbehov föreligger.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader.

Nedskrivningsprövning av finansiella anläggningstillgångar

Vid varje balansdag bedömer Stiftelsen om det finns någon indikation på nedskrivningsbehov i någon utav de finansiella anläggningstillgångarna. Nedskrivning sker om värdenedgången bedöms vara bestående. Nedskrivning redovisas i resultaträkningsposten Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar. Nedskrivningsbehovet provas för värdepappersportföljens värde.

Varulager

Varulagret värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet.

Ersättningar till anställda

Kortfristiga ersättningar: Kortfristiga ersättningar i stiftelsen utgörs av lön, sociala avgifter, betald semester, betald sjukfrånvaro och sjukvård. Kortfristiga ersättningar redovisas som en kostnad och en skuld då det finns en legal eller informell förpliktelse att betala ut en ersättning.

Nyckeltalsdefinitioner

Soliditet

Eget kapital i förhållande till balansomslutningen.

Not 2 Övriga bidrags fördelning	2019-12-31	2018-12-31
I posten ingår bidrag från:		
Lönebidrag Arbetsförmedlingen	1 321 431	1 115 386
Gästriklandsfonden	1 022 809	1 863 175
Riksantikvarieämbetet	628 750	1 563 978
Region Gävleborg	1 453 826	13 413
Skogsstyrelsen	250 000	300 000
Länsstyrelsen Gävleborg	841 450	43 400
Övrigt	580 341	183 263
Summa	6 098 607	5 082 615

Not 3 Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

Medelantal anställda	2019-12-31	2018-12-31
Kvinnor	20	20
Män	8	8
Totalt	28	28

Not 4 Byggnad	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärde	19 143 949	19 143 949
Årets anskaffning	0	0
Erhållna offentliga bidrag	0	0
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	19 143 949	19 143 949
Ingående ackumulerade avskrivningar	-16 203 949	-16 173 949
Årets avskrivningar	-30 000	-30 000
Utgående ackumulerade avskrivningar	-16 233 949	-16 203 949
Utgående restvärde enligt plan	2 910 000	2 940 000

Not 5 Inventarier	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden	1 874 132	1 837 645
Inköp	0	150 487
Försäljningar och utringingar	0	-114 000
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	1 874 132	1 874 132
Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 444 867	-1 460 110
Årets avskrivningar	-100 989	-98 757
Försäljningar och utringingar	0	114 000
Utgående ackumulerade avskrivningar	-1 545 856	-1 444 867
Utgående restvärde enligt plan	328 276	429 265
Not 6 Samlingar	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden	10 000 000	10 000 000
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	10 000 000	10 000 000
Utgående restvärde enligt plan	10 000 000	10 000 000
Not 7 Andra långfristiga värdepapper	2019-12-31	2018-12-31
Ingående anskaffningsvärden	6 003 818	5 864 615
Tillkommande värdepapper	5 301 844	3 201 828
Avgående värdepapper	-4 813 663	-3 062 625
Utgående anskaffningsvärden	6 491 999	6 003 818
Marknadsvärde aktier och värdepapper	6 815 706	6 134 986
Not 8 Checkräkningskredit	2019-12-31	2018-12-31
Beviljat belopp på checkräkningskredit uppgår till	6 000 000	6 000 000

FÖRVALTADE STIFTELSE 2019-01-01 -- 2019-12-31

**Länsmuseets stipendiefond för barn- och ungdomsverksamhet
Dagmar och Philibert Humblas stiftelse**

Förvaltade stiftelsers tillgångar	Not	2019-12-31	2018-12-31
Bank, Stipendiefond		64 926	64 926
Bank, Humblas stiftelse		602 916	602 916
Obligationer, Humblas stiftelse		0	0
Summa		667 842	667 842

Förvaltade stiftelsers skulder och kapital

Stipendiefonden	1	64 926	64 926
Humblas stiftelse	1	553 916	602 916
Humblas stiftelsens skuld till Länsmuseet	1	49 000	0
Summa		667 842	667 842

Ställda säkerheter	Inga	Inga
Ansvarsförbindelser	Inga	Inga

Not 1 Förändring stiftelsekapitalet	Ingående balans	lanspr. tag. av fond	Avkastn. kapital	Utgående balans
Stipendiefond	64 926		0	64 926
Humblas stiftelse	602 916	-49 000	0	553 916

Gävle den 25 februari 2020

Gävle den 25 februari 2020

Mats Kolarby, ordförande
Utsedd av Region Gävleborg

Ulva Bandmann, vice ordförande
Utsedd av Region Gävleborg

Inger Elisson-Wigö
Utsedd av Region Gävleborg

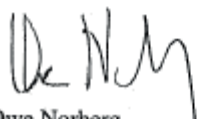
Lena Åberg
Utsedd av Region Gävleborg

Pia Jansson
Utsedd av Region Gävleborg

Norea Persson
Utsedd av Gävle kommun

Owe Norberg
Utsedd av Gästrikre-Hälsinge Hembygdsförbund

Min revisionsberättelse har
avgivits 2020-02-27

Linda Löfgren Andersson
Auktoriserad revisor
Aktiv Revision i Gävle AB

Min revisionsberättelse har
avgivits 2020-02-27

Ingrid Jonsson
Förtroendevald Revisor
Utsedd av Region Gävleborg

REVISIONSBERÄTTELSE

Till styrelsen i Stiftelsen Länsmuseum i Gävleborgs Län
Org.nr. 885000-7413

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen Länsmuseum i Gävleborgs Län, John och Antonie Rettigs Museifonder för år 2019. Stiftelsens årsredovisning ingår på sidorna 17-28 i detta dokument.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2019 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet "Revisorns ansvar". Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisionssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Övriga upplysningar

Revisionen av årsredovisningen för år 2018 har utförts av en annan revisor som lämnat en revisionsberättelse daterad 1 mars 2019 med omodifierade uttalanden i Rapport om årsredovisningen.

Annan information än årsredovisningen

Det är styrelsen som har ansvaret för den andra informationen (men innefattar inte årsredovisningen och min revisionsberättelse avseende denna).

Mitt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och jag gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med min revision av årsredovisningen är det mitt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genömgång beaktar jag även den kunskap jag i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om jag, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är jag skyldig att rapportera detta. Jag har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som den bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Den upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera stiftelsen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfälskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av stiftelsens interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till osäkerheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om stiftelsens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en stiftelse inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Stiftelsen Länsmuseum i Gävleborgs Län, John och Antonie Rettigs Museifonder för år 2019. Enligt min uppfattning har styrelseledamöterna inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Grund för uttalande

Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet "Revisorns ansvar". Jag är oberoende i förhållande till stiftelsen enligt god revisionssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot stiftelsen, eller om det finns skal för entledigande, eller
- på något annat sätt handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot stiftelsen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaper. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelse skulle ha särskild betydelse för stiftelsens situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande.

Gävle den 27 februari 2020

Linda Löfgren Andersson
Auktoriserad revisor FAR

**Av region Gävleborg utsedd revisors revisionsberättelse för
stiftelsen Länsmuseum år 2019.**

Granskningen har utförts enligt god revisionssed i kommunal verksamhet, med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning.

Mina iakttagelser är att Länsmuseumets styrelse har utfört sitt uppdrag.

Jag har tagit del av den auktoriserade revisorns granskning och revisionsberättelse och har inget att invända mot denna.

Ingrid Jonsson Bollnäs den 2020-02-25

.....*Ingrid Jonsson*.....

Revisor

BILAGA 1

STATISTIK 2019

Antal besökare	2019	2018	2017
I museet	64 989	58 780	31 010
Varav besökare 0–18 år	12 241	13 110	8 145

Programverksamhet kommunvis*

Bollnäs	3	12	7
Gävle	73	88	64
Hofors	6	1	1
Hudiksvall	6	6	7
Ljusdal	20	10	5
Nordanstig	9	3	2
Ockelbo	4	3	0
Ovanåker	5	0	2
Sandviken	10	10	5
Söderhamn	8	1	0
Summa programaktiviteter	144	136	100

Programaktiviteter för barn och unga

Programaktiviteter för barn och unga	31	48	40
--------------------------------------	----	----	----

Antal utställningar kommunvis**

Bollnäs	0	2	1
Gävle	32	24	15
Hofors	0	0	1
Hudiksvall	1	1	2
Ljusdal	0	2	4
Nordanstig	0	2	0
Ockelbo	0	0	0
Ovanåker	0	0	01
Sandviken	3	4	4
Söderhamn	0	2	2
Summa utställningar	32	37	30

Utställningar för barn och unga (0–18 år)

Utställningar för barn och unga (0–18 år)	21	13	7
---	-----------	-----------	----------

Besökare/följare på webb och i sociala medier

Länsmuseumets hemsida (sidvisningar)	137 202	120 445	68 662
Facebook (gillare)	2 817	2 520	2 333
Bloggar (besök)	12 131	11 800	11 246
Digitalt museum (objektsvisningar)	559 451	522 200	480 000
Instagram (följare)	1 802	1 426	1 140

* Inklusive arrangemang där Länsmuseum varit medarrangör.

** Inklusive den samproducerade utställningen Hitförda av krigets stormar.

BILAGA 2

PERSONAL 2019

Tillsvidareanställda, vikarier och visstidsanställda.

Museichef och stab

Öjmyr Hans	museichef
Bergman Christina	ekonomiadministratör
Holst Lisa	administratör
Lindkvist Kristina	konstintendent
Svensson Victoria	ekonom
Södergren Helene	IT-samordnare
Söderström Hans	museitekniker
Axner Kristina	administratör/tf chef Adm och teknik
Högfors Elzbieta	assistent
Källberg Johansson Maria	kommunikatör
Westlund Jonas	mediaproducent

Kulturmiljö

Björck Maria	avdelningschef
Altner Anders	arkeolog
Blennå Inga	arkeolog
Löjdström Frida	arkeolog, projekthanterare
Ulfhielm Bo	arkeolog
Olsson Daniel	byggnadsantikvarie
Olsson Ulrika	byggnadsantikvarie

Publika avdelningen

Broström Ingela	avdelningschef
Jönsson Ingela	konstpedagog/intendent
Nilsén Ann	intendent
Nordin Anette	museivärd
Schill Richard	kulturmiljöpedagog
Ullberg Jonas	museitekniker
Österberg Eva	samordnare kundservice

Samlingar och digitalt tillgängliggörande

Börjeson Ann-Christine	avdelningschef
Hedén Sofia	arkivarie
Jakobson Tomas	museiassistent
Jeppesen Beatrice	museiassistent
Larsdotter Anna	antikvarie
Påhlman Ann-Christin	museiassistent
Weston Wärm Åsa	museiassistent
Zetterström Maria	webbredaktör
Grundvig Bengt	museiassistent
Johansson Appel Jimi	museiassistent

BILAGA 3

TILLFÄLLIGA UTSTÄLLNINGAR 2019

Produktion Länsmuseum Gävleborg om inget annat anges.

16 juni 2018 – 26 maj 2019. **Vi kan inte tänka på mormor hela tiden.** Foto, film och texter av Issa Tuoma och Max Hebert. I samarbete med Foajé X och PRO Hamrånge.

1 december 2018 – 3 februari 2019. **Multiversum.** Musik, måleri och skulptur av Åsa Langert och Jens Hedman.

23 januari – 17 februari 2019. **Skapande som livlina.** Carola Embretsen, Cecilia Ingard och Anna Wennerberg. I samarbete med Föreningen Hjärnkoll.

2 mars – 12 maj. **Du är inte ensam.** Måleri, musik, pamfletter och video av Ella Tillema. Mottagare av Rettigs konstnärstipendium 2017.

1 juni – 4 augusti. **Vinnare och förlorare i svensk natur.** Fotoutställning producerad av Föreningen Naturfotograferna och Naturhistoriska riksmuseet

18 maj – 9 juni. **Ätbart. Mat och måltider i konsten.** Ecke Hedbergs konstnärshem Tallbo, Kungsfors. I samarbete med föreningen Tallbos vänner.

28 maj – 16 juni 2019. **Kulturskolans vårsalong.** Kulturskolans i Gävle elever i Bild & Form, Foto och Graffiti.

28 juni – 27 juli 2019. **Tranmurs sagoresa.** Tranmurs förskola. Studion.

29 juni – 31 augusti. **Axmar i grund och botten.** Båthuset, Axmar bruk. I samarbete med föreningen Hyttan.

17 augusti – 6 oktober. **Lär mig leva.** Måleri och texter av Fanny Erkelius.

31 augusti – 22 september 2019. **Återkonster.** Barn, unga och vuxna i Trönö. Studion.

4 september – 19 januari 2020. **Vi lever. En ny tid är här.** Fotoutställning i samarbete med Peter Alzén och Anders Sundin.

3 oktober – 30 oktober. **Fjärilens liv.** Elever från Solängsskolans årskurs 3, Gävle. Studion.

5 oktober – 8 mars 2020. **Gefle brinner. 150 år efter stadsbranden 1869.**

12 oktober – 5 december. **Drömmen om skolan. Om romers kamp för utbildning.** Producerad av Hälsinglands museum och ROT produktion i samverkan med Romskt Kulturcenter.

2 november – 8 december 2019. **Fina fisken.** Elever från Gullhedsskolan i Järbo. Studion.

Stiftelsen Läns museet Gävleborg
885000-7413

22 november – 31 december 2020. **Fortuna och Bazola.** Cirkusåret 2020. Gävle teater, foajén.

11 december 2019 – 26 januari 2020. **Världens bästa lekpark.** Barns egna förslag till lekpark på museets tomt. Studion.

15 december – 12 januari 2020. **Länskonst 2019.** Jurybedömd salong i samarbete med Gävleborgs läns konstförening.

VANDRINGSUTSTÄLLNINGAR

Idag är jag rom har visats på Friskolan Lyftet och Staffansskolan i Gävle, Andersbergs bibliotek, Gävle, och Länsstyrelsen Gävleborg.

Hitförda av krigets stormar. Finska krigsbarn i Gävleborg har visats på Västerbergs folkhögskola, Kulturcentrum i Sandviken, Hälsinglands museum, Skottes musikteater och Furugården i Valbo.

Under ytan har visats på Friskolan Lyftet, Staffansskolan och Polhemsskolan i Gävle, hos Medborgarskolan Gävleborg och Falu stadsbibliotek.

Extra allt har visats på Friskolan Lyftet, Gefle Montessoriskola och Staffansskolan i Gävle och Falu stadsbibliotek.

BILAGA 4

Förvärv till samlingarna 2019

- Två pussel från Ahlgrens (GM42429 och GM42430), ACC.2019–001
- 41 glasnegativ från Engesberg (XLM.Engelsberg001-041), ACC.2019–0
- Vinbål, Arthur Percy, Gefle Porslin (GM42442), ACC.2019–004
- Minnestallrik, Barnens-dag 1943, Gefle Porslin (GM42442), ACC.2019–005
- Matservis, dekor ”Maria”, Gefle Porslin, 59 delar (GM42462), ACC.20
- Två tallrikar, dekor ”Birka”, Gefle Porslin (GM42460 och GM42461)
- Foto i ram, Julius Axman (GM42526), ACC.2019–009
- Barnservis, två tallrikar, en mugg, Gefle Porslin (GM42472, GM42473, GM42474), ACC.2019–006
- Inglasad akvarell, Åmots kapell (GM42475), ACC.2019–007
- 56 tidningar, Sport- och Boulevardtidningen Extrabladet, ACC.2019–010
- Broderad näsduksväska och ett broderi, ACC.2019–011
- Vykort, kamratbok, dikt och minneshälsning, Hageströms lärarinneseminarium, ACC.2019–012
- Stol/pulpet använd av P. P. Waldenström, ett antal glasplåtar med motiv från kyrkan, schabloner och en kaffekopp, Betlehemskyrkan, ACC.2019–013
- Smörbytta ”Piffi”, Gefle Porslin (GM42522), ACC.2019–014
- Smörgryta, Gefle Porslin (GM42523), ACC.2019–014
- Vattenkylare, Bo Fajans (GM42524), ACC.2019–014
- Vägdekoration, fisk Bo Fajans (GM42525), ACC.2019–015
- Hatt och hattask, ((GM42514a-b), ACC.2019–016

BILAGA 5

STYRELSEUPPDRAG OCH SAMRÅDSGRUPPER 2019

ABM-gruppen i Gävle: Anki Börjeson och Sofia Hedén.

ABM chefsgrupp, Gävle: Hans Öjmyr/Anki Börjesson, ordinarie, Kristina Lindkvist/Anki Börjeson, ersättare.

BAF – Byggnadsantikvarieföreningen: Daniel Olsson.

BARC – Föreningen för byggnadsantikvarier vid läns museer: Daniel Olsson.

Den oberoende kommittén för främjandet av Ljusdals municipalsamhälles framskridande: Daniel Olsson.

Föreningen Fängelsemuseet i Gävle: Hans Öjmyr, adjungerad.

Gruppen för barnkultur inom Gävleborgs län: Ann Nilsén och Ingela Jönsson.

Gästrik-Hälsinge Hembygdsförbund: Hans Öjmyr, verkställande ledamot.

Gästrik-Hälsinge Hemslöjdsförbund: Ann Nilsén.

Gävle musei vänner: Hans Öjmyr.

Gävlekeramikens vänner: Anki Börjeson och Kristina Lindkvist.

Järnrikets styrgrupp: Hans Öjmyr.

Landsantikvarieföreningen: Hans Öjmyr

Othsedidh styrgrupp: Maria Björck

Samordningsgruppen för grävärenden i Gävle kommun: Anders Altner.

Samrådsgruppen för kyrkliga kulturminnen i Uppsala stift: Hans Öjmyr

Stiftelsen Ecke Hedbergs konstnärshem Tallbo: Hans Öjmyr, ordinarie, Ann Nilsén, ersättare.

Stiftelsen Per Erikssons och Hedvig Ulfsparres donationsfond,

Gästriklandsfonden:

Hans Öjmyr, adjungerad.

Styrgruppen Kulturhistoriska skyltar i Gävle kommun:

Ulrika Olsson.

Sveriges uppdragsarkeologiska branschorganisation: Maria Björck (valberedning).

Utvecklingsgrupp för Axmar bruk: Inga Blennå.

Världsarvsrådet, Världsarv Hälsingegårdar: Hans Öjmyr, ordinarie,

Ingela Broström och Daniel Olsson, ersättare.

Hälsingegårdar, samrådsgrupp om forskning och kunskapsuppbyggnad: Daniel Olsson

BILAGA 6

KULTURMILJÖ

Större projekt och uppdrag inom arkeologi och byggnadsvård

Det största arkeologiska uppdraget under året har varit utredningsgrävningar inför ny E4 dragning genom Nordanstigs kommun. Arbetet gjordes i samarbete med Arkeologerna vid Statens historiska museer. Resultatet av utredningsgrävningarna är ett antal fornlämningar från stenåldern och järnåldern.

Inom projektet *Ett kvalitetshöjt fornlämningsregister* har lämningar i Ovanåker och Sandvikens kommuner granskats i fält och poster har rättats i Kulturmiljöregistret.

Inom projektet *Skog och historia* har lämningar i Gästrikland och Hälsingland fältgranskats och registrerats i Kulturmiljöregistret.

Inför Microsofts etablering av Datacenter i Tuna norr om Sandviken har länsmuseum gjort en arkeologisk utredning. Vid utredningen framkom bebyggelse lämningar och kolbottnar. Vidare har museet utfört ett antal arkeologiska undersökningar av husgrunder och kolbottnar inför byggandet av Datacenter utanför Sandviken och i Stackbo. Kolbottnarna i Stackbo låg inom "Ön bys" gamla skogsmark och kan sannolikt kopplas till Valbo masugn, Mackmyra bruk eller Forsbacka bruk. Kolbottnarna utför Sandviken kan troligen kopplas till Uhrfors eller Åttersta bruk under 1700 – 1800-talet.

Arkeologisk inventering av fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar vid Gnarpån och Annån inför biotopåterställning, Nordanstigs kommun.

Länsmuseum har utfört flertalet schaktningsövervakningar inom Gävle stads äldre stadslager från 1500 – 1700-tal.

Länsmuseum har utfört schaktningsövervakning i Hudiksvalls stad, inom yta med möjliga stadslager. Övervakningen har utförts vid Bankgränd nordöst om Jakobs kyrka samt vid Kattvikskajen intill Hudiksvalls hamn.

Arkeologisk schaktningsövervakning och schaktkontroll inför kabeldragning. Högs och Hälsingtuna socknar, Hudiksvalls kommun.

Länsmuseum arbetar löpande med att ta fram kulturhistoriska informationsskyltar i länet. Arbetet görs på uppdrag av Länsstyrelsen Gävleborg och omfattar dels att layouta och låta omtrycka äldre skyltoriginal samt att skriva nya texter och ta fram illustrationer.

På Länsmuseum finns en byggnadsantikvarie som är certifierad som *Sakkunnig kontrollant av kulturvärden*. Under året har antikvarisk sakkunnig anlåtats till projekt framförallt inom Gävle kommun, bland annat: tillbyggnad av gäststuga i Bönan och omläggning av tak på före detta prästgården i Ljusdal.

Under sommaren har byggnadsantikvarier arbetat med kulturhistorisk inventering av gravvårdar på Gamla kyrkogården i Gävle, en av länets största begravningsplatser. Uppdraget kommer från Kyrkogårdsenheten vid Svenska kyrkan i Gävle. Syftet är att precisera gravarnas kulturhistoriska status så att Kyrkogårdsenheten kan fatta lämpliga och varsamma beslut om gravvårdars bevarande, då gravrätterna löper ut. Närmare 1000 gravvårdar på Gamla kyrkogården har av museet pekats ut som kulturhistorisk värdefulla. Arbetet kommer att avrapporteras under våren 2020.

Arbetet med att dokumentera småskaliga vattenkraftstationer fortsatte i en etapp 2 under 2018, vilken avrapporterades under våren 2019. Uppdraget kommer från Natur- och viltenheten på Länsstyrelsen Gävleborg, och de kulturhistoriska delarna behövs inför kommande vattendomar där framförallt fiskeåtgärder är primära. Etapp två har berört ett tiotal kraftstationer i framförallt nordvästra Hälsingland. En byggnadsantikvarie och en arkeolog arbetar med projektet.

Under 2019 har avdelningen Kulturmiljö dokumenterat och tagit fram åtgärdsprogram för cirka 15 milstolpar i Gästrikland och Hälsingland, detta på uppdrag av Kulturmiljöavdelningen på Länsstyrelsen Gävleborg. Samtliga, på förhand utpekade milstolpar, är i behov av vård.

Fönsterrenovering och takomläggning har utförts på ”Labbis” i Forsbacka bruk. Museet följde arbetet som antikvarisk medverkan.

Fasaderna på Riksdagsmans i Kungsgården, Sandviken har målats om med linoljefärg, ett arbete som museet följde som antikvarisk medverkan.

En uthusbyggnad vid Pantern 6, Söderhamn har uppförts utifrån originalritningar. Fastighetsägaren rev olovligen det tidigare uthuset och länsstyrelsen ställde krav på återuppbyggnad. De praktiska arbetena utfördes av elever vid byggprogrammet på Staffansgymnasiet. Museet var anlita för den antikvariska medverkan.

Efter flera års etapper av projektering för invändig renovering och ombyggnation av Hamrånge kyrka i Gästrikland påbörjades de praktiska arbetena under andra halvan av 2019. Arbetena omfattar bland annat nya installationer av el, isolering av golvbjälklag och tillbakaflytt av predikstolen till ursprunglig placering. Museet är anlita för den antikvariska medverkan.

Schaktning pågår i källarplan under Staffans kyrka, Gävle. Syftet är att tillskapa nya lokaler under kyrkan. Kvarvarande gjutformar i trä under kyrkan, har gett mögel- och rötproblematik, vilket nu kommer att åtgärdas i samband med schaktningen. Kyrkorum, torn och intilliggande rum ska renoveras. Museet är anlita för den antikvariska medverkan.

Ett stort projekt under 2019 var renoveringen av Färila kyrkas exteriör där länsmuseum deltog både som antikvariskt medverkande och antikvariskt sakkunnig.

Vi har även haft uppdrag som antikvariskt medverkande i samband med stabiliseringen av Kårböle kyrkas stomme och renoveringen av Ljusdals prästgård.

Arbetet med fiskarkapellen i Medelpad och Ångermanland på uppdrag av Härnösands stift har fortsatt under året med bland annat borring för årsringsdatering av sex kapell. Under 2019 har vi skadeinventerat 15 milstolpar runt om i länet på uppdrag av länsstyrelsen.

Förutom ett stort antal uppdrag som antikvariskt medverkande i olika projekt har jag bland annat arbetat med en byggnadsminnesutredning om Godtemplarhuset i Kallmyr, Ljusdals kommun.

Under december månad anlätades museets två byggnadsantikvarier för tredje året i rad av Högskolan i Gävle till en föreläsning kring varsamhet och byggnadsvård. Föreläsningen gavs till sistaårsstudenterna vid Byggnadsingenjörsprogrammet inom kursen *Ändring av byggnad*.

Remisser kulturmiljö, antal/kommun

Bollnäs	7
Hudiksvall	1
Nordanstig	0
Ljusdal	7
Ovanåker	4
Söderhamn	3
Ockelbo	0
Gävle	10
Sandviken	2
Hofors	1

Rådgivning kulturmiljö

Kommun	Berörda personer	Antal besök
Bollnäs	14	2
Gävle	62	15
Hudiksvall	5	1
Hofors	8	1
Ljusdal	55	15
Nordanstig	12	4
Ockelbo	7	
Ovanåker	10	1
Sandviken	14	3
Söderhamn	13	4
Utanför länet		1*

* I samband med kapellbesök i Västerbotten